

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΡΑΔΟΒΙΣΛΑΙΟΥ

Η καταγωγή του. Τα πρώτα χρόνια της ζωής του

Ο Άγιος Παρθένιος γεννήθηκε στο χωριό Βατσουνιά του νομού Καρδίτσας στις αρχές του 18ου αιώνα.

Έζησε τα πρώτα χρόνια της ζωής του και ανδρώθηκε σωματικά και ψυχικά στην περιοχή αυτή των Θεσσαλικών Αγραφών, μια περιοχή που στα δύσκολα χρόνια της τουρκοκρατίας είχε μια σημαντική πνευματική παρουσία. Το δυσπρόσιτο της περιοχής δημιούργουσε στους υπόδουλους ένα χώρο καταφυγής, ελευθερίας και δημιουργίας μακριά από την αφόρητη πίεση του κατακτητή. Πνευματικοί φάροι – απομεινάρια αυτής της περιόδου αποτελούν μέχρι σήμερα τα ιερά μοναστήρια της ευρύτερης περιοχής των Αγραφών.

Οι γονείς του Αγίου απλοί και ταπεινοί άνθρωποι ανάθρεψαν και μετάδωσαν στο γιο τους την πίστη στο Χριστό και την αγάπη στην Πατρίδα. Κοντά τους έμαθε να ζει την απλοϊκή ζωή των ανθρώπων του μόχθου που ζούσαν καλλιεργώντας τη γη και εκτρέφοντας ζώα.

Καμιά δουλειά δεν ήταν ντροπή και περιφρόνηση. Γεύτηκε όμως κοντά τους την γνησιότητα της ζωής και την ορθόδοξη παράδοση του γένους όπως τη ζούσαν όλοι οι πιστοί χριστιανοί.

Ο παπάς του χωριού του και αργότερα οι μοναχοί των γύρω μοναστηριών που με ευλάβεια και δίψα ψυχής τα επισκεπτόταν, του έδωσαν τα πρώτα φώτα, τον συνέδεσαν πιο πολύ με την εκκλησία και τον «μήσαν» στην ορθόδοξη πνευματική ζωή.

Η μοναχική του ζωή

Η ζωή των Αγίων της Εκκλησίας μας, το θάρρος και η πίστη των νεομαρτύρων της εποχής του καθώς και η δυνατή παρουσία των δύο μεγάλων αγίων της περιοχής, του Αγίου Βησσαρίωνος και του Αγίου Σεραφείμ Φαναριοφασάλων, επιδρούν και στη ζωή του νεαρού Παρθένιου και του εμπνέουν, κάτω από τις φωτισμένες εμπειρίες και νουθεσίες των αγίων μοναχών των Μετεώρων και των γύρω μονών, την επιθυμία και το ζήλο της ολοκληρωτικής αφιερώσεως στο Θεό.

Έτσι ο Παρθένιος γίνεται δόκιμος και αργότερα μοναχός σε μοναστήρι της περιοχής.

Η ζωή του μοναχού εσταυρωμένη, δύσκολη αλλά και ευλογημένη με περίσσιες πνευματικές χάρες. Η άσκηση, η νηστεία, η προσευχή, η εγκράτεια, η αγάπη προς το Θεό και τον άνθρωπο γίνονται με τη χάρη του Θεού οι αρετές που στολίζουν τη ζωή του. Κανέναν δεν παραθεωρεί και τίποτε δεν περιφρονεί. Και εκεί στο μοναστήρι έχει για διακόνημά του την περιποίηση των ζώων, δουλειά που δεν τη θεωρεί κατώτερη και υποβιβασμό, αλλά ευκαιρία και βάθρο για περισσότερη αρετή και ταπείνωση όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται και στο απολυτικό του «Άμέμπτως έβίωσας έν ταπεινώσει πολλῆ...» θυμάται ότι ο

πάντων Κύριος καταδέχτηκε να γεννηθεί στο σπήλαιο – στάβλο της Βηθλεέμ και να σπαργανωθεί μέσα στη φάτνη των αλόγων ζώων. Αποδιωγμένος από τους ανθρώπους βρήκε παρηγοριά στη ζεστή φιλόξενη γωνιά των δύο ζώων.

Ο μοναχός Παρθένιος προκόβει στην πνευματική ζωή και γίνεται φωτεινό παράδειγμα για όλους. Έτσι με τη σύμφωνη γνώμη των πατέρων της μονής ο Παρθένιος χειροτονείται διάκονος και πρεσβύτερος, αναλαμβάνοντας τη διακονία των μυστηρίων του Θεού και απολαμβάνοντας τη χάρη του υψηλού υπουργήματος της Ιερωσύνης.

Στην επισκοπή Ραδοβισδίου

Εκτιμώντας τα προσόντα και την αγία του ζωή η Εκκλησία ανέδειξε τον Παρθένιο σε επίσκοπο Ραδοβισδίου. Ο λύχνος τοποθετήθηκε στη λυχνία κατά τον λόγο του Κυρίου για να φωτίζει όλους του πιστούς και να τους καθοδηγεί στην αρετή και στην αγιότητα.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθούμε με συντομία στην Επισκοπή Ραδοβισδίου. Η επισκοπή Ραδοβισδίου περιλάμβανε το δυτικό τμήμα της Αργιθέας και το Β.Α. τμήμα του σημερινού νόμου της Άρτας, το Ραδοβύζι (τότε επαρχία Δρυοπίας) και αποτελούνταν από τους Δήμους Ηρακλείας (Κάτω Ραδοβύζι) με κέντρο το Βελεντζικό και Τετραφυλίας (Άνω Ραδοβύζι). Στην περιοχή αυτή ανήκουν σήμερα τα χωριά: Ζυγός, Μαρκινιάδα, Μελάτες, Παναγία Διασέλλου, Σκουλικαριά, Βελεντζικό, Μεσόπυργος, Μεγαλόχαρη, Αστροχώρι, Καστανιά, Ελάτη, Τετράκωμο, Μεσούντα, Κάψαλα, Μηλιανά και Πηγές με τους συνοικισμούς τους.

Η επισκοπή «Ραδοβισδίου» αναφέρεται πρώτη φορά στο τακτικό Β' του Ιωάννη Τσιμισκή (972-976), εποχή κατά την οποία αυξήθηκε ο αριθμός των επισκοπών. Καταλάμβανε δε την 16η θέση από τις 28 που υπάγονταν στη Μητρόπολη Λαρίσης. Δεύτερη φορά αναφέρεται, ως Ραδοβιστίου, στο Τακτικόν Α' του Αλεξίου Κομνηνού (1081-1118) κατέχοντας την 15η σειρά από τις 25 επισκοπές της Λαρίσης και τρίτη φορά αναφέρεται σε Πατριαρχικό σιγίλλιο του 1371. Η επισκοπή εξακολουθεί να υφίσταται στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, πολλούς δε επισκόπους της γνωρίζουμε από τους κώδικες των Μητροπόλεων Λαρίσης και Τρίκκης.

Η επισκοπή Ραδοβισδίου καταργήθηκε το 1830 και η περιοχή της δόθηκε λίγο αργότερα στη Μητρόπολη Άρτας τμήμα της οποίας αποτελεί και σήμερα.

Έδρα της επισκοπής ήταν αρχικά τα Βραγγιανά Αργιθέας και αργότερα το χωριό Βελεντζικό που την εποχή της Τουρκοκρατίας βρισκόταν σε μεγάλη

ακμή. Μαρτυρίες αναφέρουν ότι πριν τον χαλασμό του 1854 αριθμούσε γύρω στις 830 οικογένειες και είχε 9 ναούς.

Αναλαμβάνοντας το μέγιστο αυτό αξίωμα της Αρχιερωσύνης ο Άγιος Παρθένιος επιδίδεται τώρα πιο πολύ στη διακονία του Ευαγγελίου και του ποιμνίου του. Νύχτα και μέρα αγωνιζόταν για την πνευματική του προκοπή. Μα πιο πολύ τώρα αγωνιζόταν ο ίδιος να γίνεται πρότυπο αγίας ζωής για όλους σύμφωνα με το λόγο του Αποστόλου Παύλου προς τον μαθητή του Τιμόθεο επίσκοπο Εφέσου. «Τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ». Η αυστηρή νηστεία και η αδιάλειπτη προσευχή ήταν τα πιο αγαπημένα του αθλήματα γιατί γνώριζε καλά ότι με αυτά -σύμφωνα με το λόγο του Κυρίου- ο άνθρωπος «καθαρίζεται», ανακαινίζεται και φέρνει μέσα στην καρδιά του την ειρήνη και τη γλυκειά παρουσία του Κυρίου. Αγαπούσε το Θεό και αυτή η αγάπη ξεχείλιζε όχι μόνο στους ανθρώπους αλλά και στην κτίση ολόκληρη και ειδικά στα αγαπημένα του ζωντανά «τα ευλογημένα» όπως ο ίδιος συνήθιζε να τα ονομάζει. Αρκετές ώρες της ημέρας περνούσε κοντά στα κοπάδια των αγελαδικών του χωριού. Η παράδοση αναφέρει ότι κατά τους θερινούς μήνες έβγαινε έξω από το χωριό στη θέση Μπέσελο στην οποία περνούσαν τα κοπάδια για να ποτιστούν. Εκεί καθισμένος σ' ένα ξύλινο κρεβάτι κάτω απ' τον ίσκιο των ελατιών τα παρακολουθούσε, τα ευλογούσε και προσευχόταν για αυτά τα «ευλογημένα» και τους κατόχους τους.

Οι απλοί τσοπάνηδες ήταν γι' αυτόν «οί ἐλάχιστοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί» που δεν τους περιφρονούσε αλλά τους συμβούλευε και με την εμπειρία που είχε τους βοηθούσε στην περιποίηση των ζώων. Θυμόταν πως οι πρώτοι άνθρωποι που αξιώθηκαν να ακούσουν τον αγγελικό ύμνο «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη» και να ευαγγελιστούν από τους αγίους αγγέλους το χαρμόσυνο ἀγγελμα της ενανθρωπήσεως του Θεού ήταν οι απλοί και ταπεινοί βοσκοί της Βηθλεέμ. Ίσως πολλές φορές και ο Άγιος ακόμη να φρόντιζε μόνος του τα ζώα όπως έκανε με χαρά στο διακόνημά του στη μονή της μετανοίας του. Σίγουρα όμως πολλές φορές με την προσευχή και τον αγιασμό θεράπευε πολλά από αυτά. Γι' αυτό και μετά θάνατον ο Θεός τον τίμησε με το χάρισμα της θαυματουργίας κατά των νοσημάτων των ζώων και των αγελαδικών.

Στο «Μαρτυρικόν» περί του αγίου Παρθενίου του ιστορικού κώδικα της μονής Δουσίκου διασώζεται επίσης ένα άλλο επεισόδιο από τη ζωή του αγίου που δείχνει τη μεγάλη αρετή και φιλανθρωπία του. Κοντά στην Επισκοπή ζούσε ένας πτωχός άνθρωπος που είχε πέντε παιδιά. Είχε ένα χωράφι σε πετρώδες

έδαφος που ο ίδιος λόγω ασθένειας δεν μπορούσε να περιποιηθεί για να αποδώσει καρπό και να θρέψει την οικογένειά του. Ο άγιος που γνώριζε τα προβλήματα και τις ανάγκες των παιδιών του, πήγαινε μεσάνυχτα με το φεγγάρι και προσπαθούσε να καθαρίσει το κτήμα βγάζοντας από κει τις πέτρες μεγάλες και μικρές.

Ο ιδιοκτήτης του χωραφιού κατάλαβε ότι κάποιος καθαρίζει το κτήμα και μια νύχτα που παραφύλαξε είδε ότι ήταν ο επίσκοπος Παρθένιος. Ο άγιος «του έκανε δεσμό» να μη μαρτυρήσει σε κανένα το γεγονός και υποσχέθηκε ότι αυτός θα τον βοηθούσε να μεγαλώσει τα παιδιά του.

Το κήρυγμα του Αγίου είχε δυο στόχους: Πρώτα να τονώσει την πίστη των ανθρώπων στο Θεό και να τους κατευθύνει στη βασιλεία Του την Ουράνια και δεύτερο να διαφυλάξει ακέραιη και ανόθευτη την ταυτότητα του βασανισμένου ρωμιού, τον Ελληνισμό δηλ. και την Ορθοδοξία. Συνεργάζεται γι' αυτό με τους καπεταναίους του φημισμένου αρματολικιού των Ραδοβιζίων και με τους μοναχούς και λογίους της περιοχής για την παιδεία και την ανάπτυξη των πνευματικών του παιδιών. Γίνεται έτσι ο πνευματικός πατέρας και διδάσκαλος της περιοχής που στηρίζει και δίνει φτερά στις ψυχές των υπόδουλων να δώσουν -και όπως πραγματικά το έδωσαν- ακόμα και το αίμα τους όταν θα ερχόταν η ώρα του ξεσηκωμού.

Κατά την παράδοση ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός περνώντας από την περιοχή αυτή συναντήθηκε με τον Άγιο Παρθένιο (μέχρι σήμερα οι κάτοικοι του χωριού δείχνουν το τόπο της συναντήσεώς τους), συζήτησαν τα μεγάλα προβλήματα των υπόδουλων και μαζί επισκέφθηκαν το μοναστήρι της Ροβέλιστας ένα από τους λαμπρούς πνευματικούς φάρους από τότε μέχρι και σήμερα. Η μονή της Ροβέλιστας – υπαγόταν στον επίσκοπο Ραδοβισδίου – αποτελούσε κέντρο συνάντησης των αρματολών του αρματολικιού του Ραδοβισδίου και αντίστασης στον κατακτητή. Στο χώρο της επίσης λειτουργούσε σχολείο από τους πατέρες της μονής με πλούσια βιβλιοθήκη. Για τη δράση του αυτή το μοναστήρι καταστράφηκε από τους Τούρκους πολλές φορές και χάθηκε η πλούσια βιβλιοθήκη του.

Το τέλος της ζωής του

Η όλη ζωή και παρουσία του Αγίου Παρθενίου δεν άφησε ανενόχλητο τον κατακτητή. Γι' αυτό και ο Άγιος σύμφωνα με μία παράδοση τιμωρήθηκε, καταδικάστηκε και υπέστη μαρτυρικό θάνατο για να συναριθμηθεί στη χορεία των Οσίων και νέων μαρτύρων Ιεραρχών της Εκκλησίας μας. Σύμφωνα όμως με άλλη παράδοση κοιμήθηκε οσιακώς την 21 Ιουλίου του 1777 και ετάφη πίσω από το Ιερό Βήμα του Επισκοπικού ναού των Αγίων Αναργύρων.

Η ανακομιδή των λειψάνων του

Μετά από 35 περίπου χρόνια οι κάτοικοι του χωριού αποφάσισαν να κάνουν εκταφή του λειψάνου του Αγίου για να ενταφιάσουν ένα από τους διαδόχους του, τον επίσκοπο Καλλίνικο. Έτσι την 21 Ιουλίου του 1810, μια μέρα καλοκαιρινή και πολλή καυστική, άνοιξαν τον τάφο του. Άρρητη ευωδία πλημμύρισε όλο το χωριό και τη γύρω περιοχή και από τον καταγάλανο

ουρανό άρχισε να πέφτει λεπτή βροχή. Οι κάτοικοι θεώρησαν το γεγονός αυτό «σημείο» παρά του Θεού και απόδειξη αγιότητας του Αγίου Παρθενίου. Με ευλάβεια περισυνέλεξαν τα άγια λείψανα και τα τοποθέτησαν στην αγία Τράπεζα του ναού των Αγίων Αναργύρων.

Οι οικείοι του Αγίου όταν έμαθαν τα συμβάντα ζήτησαν να παραλάβουν τα άγια λείψανά του. Οι κάτοικοι του Βελεντζικού αρνήθηκαν να παραδώσουν τον ανεκτίμητο θησαυρό τους, τα λείψανα του αγίου επισκόπου τους και κατέφυγαν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο για να διευθετήσει τη διαφορά. Το Πατριαρχείο έκρινε να παραμείνει η αγία κάρα στο Βελεντζικό – έδρα της επισκοπής – και τα άλλα λείψανα να δοθούν στους οικείους όπως και έγινε.

Στον ιστορικό κώδικα της μονής Δουσίκου αναφέρεται ότι τα λείψανα μοιράστηκαν σε πολλά μέρη. Δυο- τρία μέρη έφερε στη μονή ο ηγούμενος Κυπριανός, όπως διαβάζουμε σε ιδιόχειρο σημείωμα του σκευοφύλακα της μονής Χατζή- Γεράσιμου που βρέθηκε τυλιγμένο μαζί με άγια λείψανα: «Έδω έχω τυλιγμένα δίον λίψανα του ἁγίου Παρθενίου Ραδοβεδίου 1858 ἔτους. ὁ τοῦ Δουσίκου σκευοφύλαξ Χατζη-γεράσιμος ἐπιβαιῶ. Τὰ ὕφερεν ὁ κς Κυπριανός ἀπό Βελεντζικό ὁ νῦν ἡγουμενεύοντος ὅς τις ἰδίαις χείλεσιν με ὁμολόγησεν». Η σιαγόνα του Αγίου δόθηκε στη μονή Γρηγορίου του Αγίου Όρους από τον Επίσκοπο πρώην Σταγών Αμβρόσιο. Στη λειψανοθήκη επίσης (έτους 1848) του ναού του Αγίου Γεωργίου Κωστακιών (παλιότερα μονή του Αγίου Γεωργίου) έχουμε τη μία κλείδα του Αγίου.

Η τιμή του Αγίου

Η κάρα όμως του Αγίου Παρθενίου αποτελεί το κέντρο ευλάβειας και λατρείας των πιστών προς τον άγιο, που από την ημέρα της ανακομιδής του λειψάνου του γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 21 Ιουλίου με λαμπρή πανήγυρη. Η παλαιά ακολουθία (και κάποια ίσως εικόνα του) προς τιμήν του Αγίου που έγιναν την εποχή εκείνη χάθηκαν στο χαλασμό και τον αφανισμό του χωριού από τους Τούρκους μετά την ατυχή επανάσταση των Ραδοβισδίων το 1854. Σώθηκε μόνο η αγία του κάρα την οποία ο ιερέας του χωριού με κίνδυνο της ζωής του μετέφερε στα χωριά του Βάλτου όπου και κατέφυγε.

Το 1939 με φροντίδα του ηγουμένου της μονής του Δουσίκου –όπου τιμάται επίσης ο Άγιος- π. Συμεών Τσαγόπουλου και του διδασκάλου του Βελεντζικού Γεωργίου Βάκκα, συντέθηκε νέα ακολουθία προς τιμήν του Αγίου από τον αείμνηστο υμνογράφο της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας π. Γεράσιμο Μικραγιαννανίτη και εκδόθηκε μαζί με το συναξάρι του το 1971 από τον αείμνηστο Μητροπολίτη μας κυρό Ιγνάτιο τον Γ' .

Νέα έκδοση του βίου του και της ακολουθίας του έγινε το 1991 στα Τρίκαλα από τον διδάσκαλο Γεώργιο Μηλίτη, ο οποίος συνέθεσε και περιλάμβανε στην έκδοσή του παρακλητικό προς τιμή του Αγίου Κανόνα.

Τιμάται επίσης ο Άγιος και στη γενέτειρά του το χωριό Βατσουσιά της Καρδίτσας.

Πολλά και ποικίλα είναι τα θαύματα που αναφέρονται στον Άγιο από την επίγεια ζωή του μέχρι και σήμερα και πολλοί είναι οι κάτοικοι όλης της περιοχής μέχρι τα χωριά του Βάλτου οι οποίοι ομολογούν και διακηρύττουν τις θαυματουργίες που επιτελεί η άγια του κάρα και ο αγιασμός του Αγίου.

Όλοι όσοι προστρέχουν με ευλάβεια προς τον Άγιο λαμβάνουν τη χάρη και τη δωρεά του που πλουσιοπάροχα πάντοτε έδινε και δίνει στα πνευματικά του παιδιά και τα «ευλογημένα» ζώα.

Ταῖς τοῦ Ἁγίου Παρθενίου πρεσβείαις Χριστέ ὁ Θεός, ἐλέησον καί σῶσον ἡμᾶς, Ἀμήν.